СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 99. Джерзі Сіти, Н. Дж., субота, 27-го квітня 1940. — No. 99. Jersey City, N. J., Saturday, April 27, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОФІЦІЙНЕ СТВЕРДЖЕННЯ ВІЙНИ В НОРВЕГІЇ

ВОРМ СПРІНГС. — Президент Рузвелт офіційно признав, що між Норвегією і Німеччиною існує стан війни. Дотепер президент Рузвелт цього не зробив, хоч американська посолка до Норвегії повідомляла департамент стейту, що сам норвезький міністер її заявив, що Норвегія є в стані війни з Німеччиною. Також не зробив цього тоді, коли норвезький король Гакон закликав норвежців до зброї проти німців. Тепер, після офіційного проголошення війни в Норвегії, буде примінений до того краю американський невтральностевий закон, а саме, не вільно буде американським кораблям заїздити до норвезьких портів, а також не вільно буде з тим краєм робити ніяких товарообмінів, хіба за готівку. Також не вільно буде американським громадянам їздити на норвезьких кораблях. Всі фінансові зобовязання Америки супроти Норвегії будуть піддані державним обмеженням.

ПОВОРОТ АМЕРИКАНСЬКОГО КОРАБЛЯ З НОРВЕГІЇ.

НЮ ЙОРК. — До Ню Йорку приїхав американський корабель „Мормексі", який у день нападу німців на Норвегію був у норвезькім порті Тродйемі. Капітатан корабля, МекГейл, що дня списував враження з тих подій і тепер опублікував їх у ґазетах. МекГейл каже, що наїзд німців з боку моря на Норвегію, в порті Тродйем, був цілковито несподіваний. Вранці німецькі кораблі віхали до порту і навіть самі норвежці думали, що це норвезькі воєнні кораблі, а не німецькі. Щойно коли німці висадились на беріг, побачили місцеві норвежці, що це окупація їх краю з боку німців. Німці взяли цю пристань без одного вистрілу.

НАКС ПРО МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Шікаґовський видавець ґазети, Накс, виголосив у Ню Йорку промову, в якій сказав, що теперішні президентські кандидати недобре поступають у питаннях американської заграничної політики. Вони уникають справи участи Америки в війні, бо тепер є в моді бути „ізоляціоністом", казав Накс. Тимчасом справи представляються так, що в найкращім випадку аліянти мають лише пів на пів можливости виграти. Колиб вони програли, то Америка готова зударитися з німецькою силою. Бо на випадок прогри аліянтів, казав Накс, Америка мусить миттю захопити англійські і французькі острови, що лежать на Карибійськім морі, чи денебудьте на західній півкулі. Це дасть Німеччині причину до війни з Америкою. Накс говорив, що Америка конче мусить зброїтись, головно на морі. Тагож повинна помагати аліянтам. Накс у минулих президентських виборах був кандидатом на заступника з боку Републиканської Партії.

ЧЕРВОНИЙ „ТРОЯНСЬКИЙ КІНЬ".

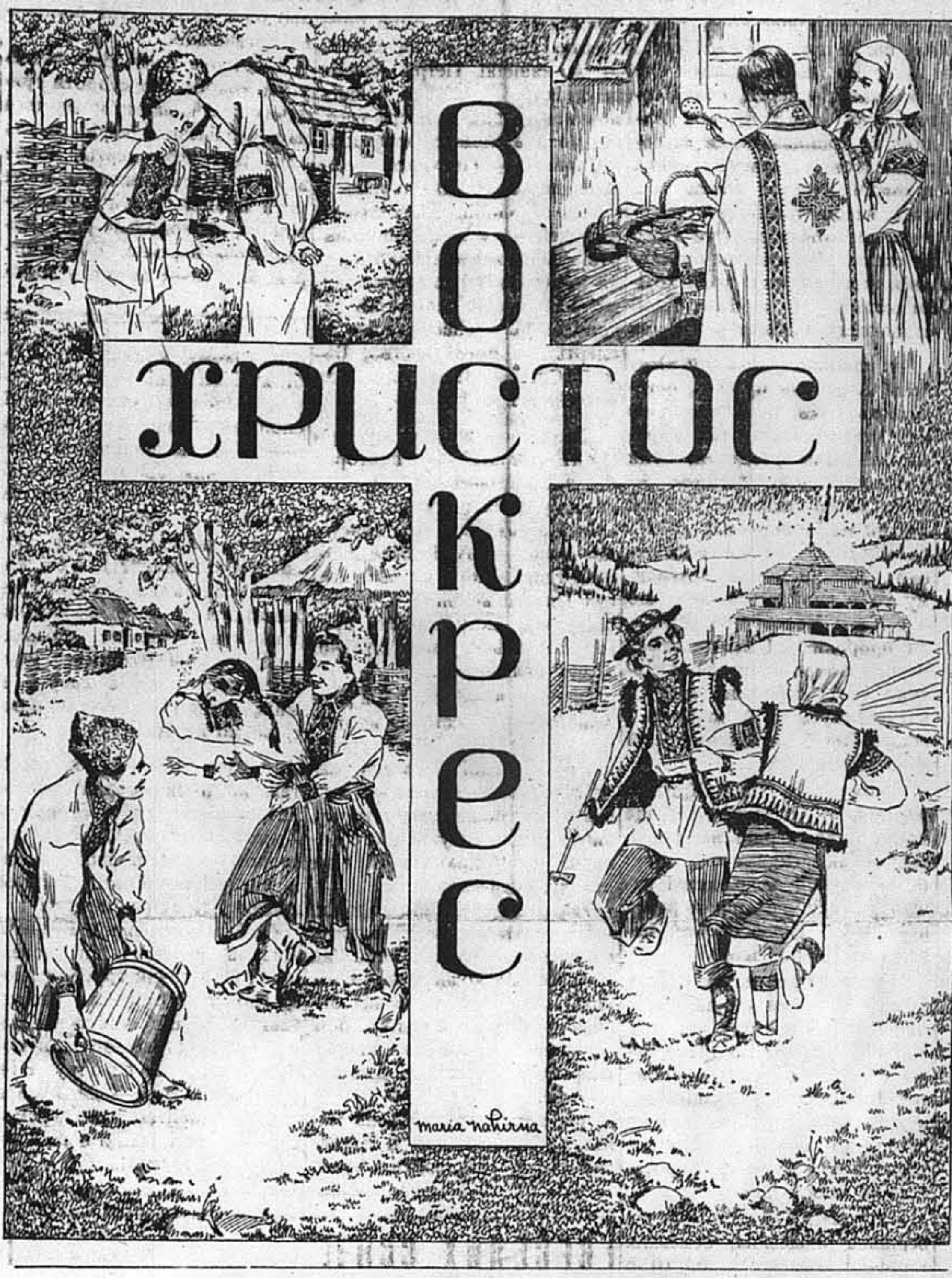
ВАШИНГТОН. — Комітет дослідів неамериканських активностей під головуванням Даєса переслухував на черзі ще одного бувшого комуніста і провідника серед робітничих юній, Езру Чейза. Чейз говорив, що в той час, коли кілька літ тому Конґрес Промислових Орґанізацій зачав серед американського робітництва на широку скалю орґанізацію промислових юній, комуністична партія Америки видала приказ своїм чільним і діяльним членам, щоб захоплювали в американських промислі всі ключеві позиції. Це їм дійсно вдалось і тепер на ключевих позиціях, у фабриках літаків, зброї, сталі, хемікалій і т. п., містяться комуністи. Вони мають тихий приказ захоплювати впливи над робітництвом і у відповідном моменті викликати всіх робітників на страйк, спаралижувати промисл, далі викликати заколот і завести комуністичну владу в Америці.

ЧЕРВОНІ „СМАРУЮТЬ" Ф.Б.І.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Вилі заявив у сенаті, що американські червоні стараються за всяку ціну „обсмарувати" Федеральне Бюро Інвестиґації, зокрема його директора Едґара Гувера, за те, що те бюро посміло потягати до віповідальности червоних, зокрема тих, що нелеґально вербували добровольців для червоної Еспанії.

ВИЛКІ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД „НОВИМ РОЗДІЛОМ".

НУ ЙОРК. — В. Вилкі, голова великої компанії публичних ужиточностей, що також в останних часах дістає зо всіх сторін піддержку в напрямку осягнення президентської кандидатури з боку Републиканської Партії, виголосив перед членами американського товариства ґазетярів промову, в якій казав, що політики нового розділу станули виразно на заваду, яка цілковито противиться духові американських традицій, а саме, що це уряд, його розпорядки є причиною поступу нації. Тимчасом американці дотепер звикли вважати за підойму в поступі індивідуальну ініціятиву.

ВОСКРЕСНІ ДЗВОНИ

Гудіть, гудіть, воскресні дзвони,
Перекажіть в далекий світ,
Що ген, далеко, на обріях
Крайчок неба вже приблід.

Скажіть, що ніч уже відходить,
Бо тьма безсила там лягти,
Де нарід йде Христовим путем
Крізь глум, і муки, і хрести.

Скажіть, що так, як Він із гробу
Сьогодні встане до життя,
Так над народу цвинтарищем
Весняні громи зрокотять

І всі печаті розірвуться,
І по сторожі згине слід —
І нарід встане великодній:
...Перекажіть це, дзвони, в світ!...

Анатоль Курдидик.

ВЕЛИКОДНЯ ПИСАНКА

Це перший рік, що не доходить до нас з Рідної Землі великодній привіт, який ділився з нами, як бувало, радісною вісткою: „Христос воскрес! — Воскресне Україна!" І це перший раз не доходить до нас ноплик допомогти країні гнету і голоду. Заніміли голоси „Рідної Школи" й Українських Інвалідів. Навіть вони не звертаються до нас по „Великодню Писанку". І ось тому перший раз від 17 років існування „Обєднання" не звертається воно до українського громадянства з проханням зібрати „писанку" на потреби Рідного Краю. Та ця дійсність не означає того, що нам треба тут в Америці з таким станом річей погодитись і звільнити себе цілковито від жертв і акції допомоги Рідному Краєві. Навпаки, нам треба ту акцію подвоїти, а то й потроїти. Саме для скріплення такої акції скликуємо Конґрес Американських Українців, який заявить, що треба великих жертв, якщо хочемо, щоб з нашої допомоги був справжній хосен.

„Обєднання" також продовжує по своїй спромозі свою акцію допомоги тим, що працюють тут і в Европі для зєднання симпатій для української справи. Колиб наш загал розумів, що вже сама тільки інформаційна акція „Обєднання", підготова і видання брошур чи книжок чужими мовами потягають за собою великі кошти, то складав би на ті цілі жертви не так, як досі. На те звертаємо цього року головну увагу і пригадуємо, що „Обєднання" далі збирає „Великодню Писанку", призначену на акцію допомоги визволенню України. Хто цю акцію хоче поперти, хай шле свою жертву на таку адресу:

"OBYEDNANNYE," P. O. Box 122, Church Street Annex, NEW YORK, N. Y.

НЕСПОДІВАНА СМЕРТЬ ЄП. НЯРАДІЯ

РИМ. — З листа до редакції „Свободи", висланого з Риму 14. квітня б. р.: „В хвилі, коли закінчив лист, повідомляють мене, що надійшла відомість про наглу і несподівану смерть великого українського патріота єп. Нярадія, що є єпископом для українців у Юґославії".

„УКРАЇНА СУЧАСНА И МИНУЛА".

БРІСЕЛЬ (Бельгія). — Це український заголовок квартальника, що виходитиме двома мовами: французькою й англійською. Заповідають, що це буде політичний квартальник, поставлений на науковому рівні, в якому будуть подавати найвизначніші українські публіцисти і чужинні приятелі України все те, що світові конечно знати про визвольні змагання українського народу. Кожне число квартальника, як подають, принесе низку статтей і матеріялів на політичні, історичні, культурні, економічні й військові теми. Таким чином річники „України сучасної й минулої" створять цінну чужомовну ецкильопедію українознавства. Передплата виносить до кінця 1940 року $1. Ціна одного числа (90 сторін великого формату) виносить 33 амер. центи. Замовлення і гроші треба слати на адресу:

Ing. Dmytro Andrievsky, 24, rue Trembosch, Bruxelles, Belgique.

„АНТОЛЬОҐІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОДЕРНОЇ ЛІТЕРАТУРИ".

РИМ. — Уже цього літа вийде друком італійською мовою „Антольоґія української модерної літератури" з передмовою проф. Л. Сальвінія.

ВИВОЗЯТЬ УКРАЇНЦІВ НА УРАЛЬ.

МОСКВА. — Совєтська „Правда" (ч. 89) подає таке: „До Алапаєвська на працю в Зирянській шахті в цих днях прибула велика група безробітних із західних областей України. Це не перші переселенці до Свердловської области із бувшої Польщі. Переселенців із західних областей України можна зустрінути й у Свердловську, і в Нижнім Таґілі, і в Серові, і в Первомайську. Вони працюють на Верх-Ісецькому заводі, в Первоуральськім Новотрубнім, при вугольних і мідних працях та в лісах".

„НЕ СТАЛІНА ХОЧЕМО, АЛЕ БОГА!"

ПАРИЖ. — Паризьке „Українське Слово" подає таке: „Флямандська ґазета „Де Ґазет" видрукувала довше інтервю з бельгійськими оо. редемптористами, що були свідками окупації Західньої України большевиками. Ван де Бош дає широкі вияснення, як заховувались українці супроти москалів. Він твердить, що підчас „виборчої" кампанії, українці здирали портрети Сталіна й виписували такі написи: „Не Сталіна хочемо, але Бога!" Ван де Бош заявив іще таке: Український нарід дуже націоналістичний, але й глибоко віруючий. Не зважаючи на те, він попаде в таке велике нещастя. Це нарід, якому варт помогти".

БЕЗБОЖНИКИ НЕЗАДОВОЛЕНІ.

МОСКВА. — Безбожницька пропаґанда йде запомалу, а подекуди цілком не дописує. Заступають її навіть у школах. Доходять відомости, що батьки і священики навчають дітей релігії і їхній вплив пізнати навіть у школах. Ось таке порушувано на нарадах Безбожницької Ліґи.

ЗАМІСЦЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ МОСКОВСЬКА.

КИЇВ. — „Вісті" (ч. 280), пишучи про переселенців із Західньої України в Донбасі, подають таке: „На кожній шахті для прибулих із західних областей України й Білоруси зорґанізовано щоденні школи, в яких викладають московською мовою історію СССР... Вацлав Дімітровіч не знав московської мови, коли приїхав на шахту. Тепер він читає і пише..."

ІТАЛІЄЦЬ РЕЦИТУЄ „КАВКАЗ" ШЕВЧЕНКА.

ПАРИЖ. — Микола Товт подає в „Українськім Слові" таке: „В дні 6. березня б. р. відбувся в „Реджо інститутo Орієнтале Суперіоре" в Неаполі рецитаційний вечерок. Рецитування було в десятьох ріжних мовах із передвступними поясненнями. Українською мовою рецитував Тараса Шевченка „Кавказ" італієць Тененте Антоніо де Маркі. Рецитація зробила гарне враження на присутних, бо рецитатор пояснив тему та подав короткий її зміст, а потім перечитав її гарною українською мовою. У вступному слові сказав він між іншим таке: „Тарас Шевченко, поет, воїн Ідеї, співак свого народу, вмів увійти в повну злуку з природою своєї України та зо своїм народом, що його страждання та надії оспівував, де... споконвіку Прометея там орел карає, що день Божий довбе ребра й серце розбиває. Символ людського страждання та кавказьких змагань до свободи поет оплакує долю свого приятеля Де Бальмена, що загинув у війні за Кавказ та що пролив свою шляхетну кров „не за Україну, а за її ката". Одначе поет не тратить надії: він певний, що дух безсмертний і вільний, дарма, що його намагаються поневолити. Він знає, що оживе свобода: хоч і прийдеться ще бачити, як ллється кров ріками, що його Україна стане вільною, соборною та незалежною".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мае бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати свое оголошення.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИДЕРЖАТИ, ЩОБИ ПЕРЕМОГТИ

Для християнина Христове воскресення це перемога Божої Правди. Так жити, як Христос, і в те вірити, що Він передав, це основа, на якій християнин будує свое життя, з чим звязує свою мораль, свої мрії-надії. Український нарід у подавляючій більшості є віруючий і християнський. Ціле його життя побудоване на християнській етиці й моралі, а з ними і на вірі в перемогу вищих засад, в перемогу ідеї правди. Але в тому розумінні, що щоби правда перемогла, то треба вміти за неї постояти, а то й пройти той тернистий шлях, по якому вона ходить.

Це не є якісь фільософічні роздумування, дібрані під Христове воскресення; цього навчае нас звичайна практика, наше щоденне життя. Ось та практика, коли згадуємо за неї ще й у святочні дні, набирає тільки більшої переконливости, бо в ті дні надаємо їй свого роду „Божої санкції", потвердження з боку Вищої Сили, що так, а не інакше треба поступати і в таке вірити. А такого „потвердження" потребує нераз як одиниця, так і загал, нарід. Бо життя є дивне. Воно на перше око вчить чого іншого. А саме такого, що шкода вірити, шкода мріяти в перемогу ідеалів, бо кругом неправда . . . Тому моглаб заломатись людина, і міг би заломатись цілий нарід, колиб не було таких хвиль, як от Христове воскресення, що додають людям сили до дальшої боротьби, до дальших змагань і терпінь—через віру в перемогу Правди.

Нам здається, що таке підняття духа, яке дає Христове воскресення, є дуже потрібне такому, так тяжко терплячому народові, як — український. Великдень повинен заставити українців добре призадуматись над тим, чи внаслідок нових нещасть не погасла у них віра в призначення українського народу, в перемогу української правди. Та, задумавшись, прийдемо таки до переконання, що український нарід іде по шляху, що веде його до національного воскресення у державницькому розумінні. Він іще не годен цілком відвалити гробовий камінь, яким привалено його свободу, але він уже той камінь зрушив, уже ним термосить до тої міри, що тут і там продираються до нього крізь щілини проміння сонця волі, що не доходили до нього впродовж соток літ. І хоч хвилево вдається ворогам знову заткати і ті щілини та не допускати на українську землю ніякого проміння волі, то важне те, що український нарід уже спробував свої сили і навчився відважувати камінь неволі. Тепер треба йому ще більшої витревалости і ще більшого завзяття, щоб видержати теперішню невідповідну хвилю і бути готовим з новим розмахом і з новим досвідом відвалити остаточно той камінь, яким придавлена незалежність і державність України. А наше завдання в Америці, щоб видержати у постійній допомозі визвольним змаганням українського народу так довго, поки на українській землі не переможе Божа Правда, що несе волю всім народам, а з тим і народові українському.

Христос воскрес!

О. Юліян Дзерович.

ВЕЛИКДЕНЬ — СВЯТО НАЦІЇ

Смерть зближалась до Нього вже у Вифлеемі, коли немічною дитиною лежав у пеленах у бідному вертепі в яслах, на сіні, серед бидлят!... Лукавий Ірод вислав своїх посіпаків, щоб Христа згладили зо світу. Не вдалось тоді Іродові сповнити свойого злобного заміру. „Не убо бі пришел час Єго". Кров, чи малої невинної дитини, чи тридцятьтрилітнього Ісуса малаб, як кров Божого Сина, однакову вартість перед Богом, як ціна відкуплення людського роду. Але ще не прийшов час Його...

І пізніше нераз Христос був у небезпеці смерти, коли Його слова, слова правди, жалили як кропива, пекли як вогонь злобних фарисеїв, гордих архиреїв. Христос зникав їм з очей, як ось тоді, для прикладу, коли хотіли скинути Його зо скали, або їм самим опускалися немічно руки, коли хотіли хопити за каміння, щоб слово правди вбити!

Аж прийшов страсний тиждень! Апостоли просять, остерігають Ісуса, щоб не йшов між стадо вовків, які присяглись ягня роздерти; вони благають, щоб Христос не йшов до Єрусалиму, а Христос глухий на їх мольби й просьби. Він отверто каже своїм учням: „Ось ідемо до Єрусалиму та й сповниться все, що про Сина Чоловічого написали пророки"... І малює перед переляканими апостолами картини своїх страшних мук, „І катуватимуть та й розпнуть і вбють Його; та Він на третій день воскресне"...

І чомуж не хотів Христос передчасної смерти? Бо ще треба було перше засіяти в серцях людських зерна своєї божественної, незрівняної науки, на яку не спромоглися наймудріші фільософи ні перед Ним, ні по Ньому.

А чогож ішов на ту смерть свою через такі страшні терпіння, через Велику Пятницю, через Голгофту? Бо треба було, людей, як окрему людину так і колектив — націю навчити своїм приміром, що до слави, до перемоги йдеться терпіннями, муками, боротьбою за великі ідеї.

І справді! Голгофта — це вершина людських, земських терпінь і людської злоби. Щоб Христа привести під хрест, треба було підлоти зрадника Юди, що вдавав приятеля, а опісля соромно його зрадив, коли побачив, що, тримаючись Ісуса, не осягне земських користей... А Юда, той мерзотник, що сам зробив самосуд над собою, це ще герой чесноти супроти Юдів нинішніх часів.

Христос мусів розчаруватись і увірності Петра. Петро тричі Христа відрікся. А Христос чекав від нього — не допомоги, але бодай спочування. І нині Петри не перевелися. Спільнота крови їм нічого не диктує... Петро скоро покаявся, а свій гріх оплакав гіркими сльозами і змив його смертю за Христа на хресті. — А нинішні Петри каяння не знають. Їх злобна совість мовчить на вид нещастя того, що його в нещастя втрутили.

Справді — Голгофта — це вершина земських терпінь і людської злоби. Найбільший з людей — у найбільшій нарузі; найсправедливіший Суддя — розпнятий за слова правди; найкращий релігійний законодавець — засуджений на смерть за богохульство; Божий Син — проміняний за розбійника...

„Разпятаго же за ны при Понтії Пилаті" — повторяє цілий християнський світ щоденно у своїх молитвах і тимсамим згадує про цей присуд, що понад нього історія людства ганебнішого не знає. Засуд Пилата ввійшов в приповідку як відстрашаючий примір хоруговки, подмухуваної вітром сильного...

Опущений усіми, вмирав Христос на хресті, а камінь, положений на Його гробі, що крив у собі Його скатоване тіло — здавалося — загасив Його божественну науку, кинув у тінь забуття Його величне імя, поховав з Ним правду, справедливість.

Так отже вмер Богочоловік: — Його тіло зложене в гробі і мовчанка смерти залягла над Ним, як над кожним із смертних... Але серця віруючих билися ще боязню й надією, бож зложений у гробі сказав перед смертю, що третього дня воскресне.

Але вже й другий день минає... Сторожа, що її дозволив Пилат поставити, чуває при тихому, мовчазному гробі, як і всі інші. Горе нам, горе! В щож обернуться надії, сподівання наші! Ісусе Назарянине! — чиж не сповниш обітниць, даних Твоїм ученикам? — чи не завстидаєш ворогів своїх? — а людськість, чиж ніколи не піднесеться „от смерти к жизни"? Ми всі мали надію!... а ось і третій день надходить, а Його зимний камінь криє! Чекайте, справедливі; — учні Небесного Вчителя повстримайте скарги й жалі, — ще кілька хвиль, а заспіваємо перемогу!...

І скоро тільки ранок засвітав, по цілій околиці розходиться вістка про воскресення Христа; зразу тиха, скромна, згодом зростає в силі, а — накінець всі повторять: **Христос воскрес! Христос воскрес!**

О, благословенний, Великий Дне, в якому „Світ возсія нам"! О, славний гробе, в якому до нині спочивав Спаситель світу! Від нині нема для нас нічого страшного! Ти побоєвищем, на якому Він смерть здолав, — де правда над фальшем добула перемогу, — де нові надії й нове життя для нас засяло!...

Д-р Кость Левицький.

СИЛОЮ ЖИВОГО ДУХА І НАЦІОНАЛЬНОЇ МОРАЛІ

Від редакції: Д-р К. Левицький, довголітній провідний політичний діяч галицької України, містив звичайно кожного року на Різдво й Великдень святочні статті в львівському „Ділі". Передруковуємо отсим його останню великодню статтю з 1939 р.

У минулому році було в нас загальне нарікання, що тепер ніяка політична згода між українцями неможлива. Ми доходили до розпучливого висновку, що замісць безличи політичних партій ліпша булаб одна авторитетна політична орґанізація.

З другого боку підносились у нас голоси, що супроти грядучих подій, якими цікавиться наш український нарід, навіть одна політична партія, хочби в нутрі найсильніша, не може мати амбіцій, щоби була провідною, монопольно-репрезентаційною партією. Бо поширене політичне життя у масах нашого народу пересуває партійні барієри між громадянством і тому політичний провід нашої української нації мусить бути такий, що має **довіря у всієї нації** — без огляду на партії.

Звідси насувався черговий висновок, що замісць касувати леґальні партії — бо це не так легко перевести в нас — доцільніше булоб: полишити партії на своєму місці, як орґанізації та уґрупування політичні, і приступити до узгіднювання й **устійнювання провідної політичної думки.**

Сьогодні під цим оглядом відносини в нас уже — на щастя — багато кращі. Розсварених у рідні лихо завжди годить. Прийшли нові події, виринули нові питання.

І тому годиться побажати, щоб ота бодай розмірна згідливість та примирність вдержалась і розумним проводом довела до обєднання нашого народу. Бо цим здоровим чином у сучасних, вельми тяжких обставинах збережемо нашу силу духа та розважність у всіх наших ділянках.

Але з тої відрадної загально громадянської події виходять самозрозумілі, хоч не все респектовані послідовності. Першою з них є те, що **протиділати** акції національного обєднання — це значить ширити шкідливі настрої: заворушення і безділля, а цього не можна нікому робити, чи він тим задоволений, чи ні, і тут нема оправдання. Другою послідовністю є те, що міжпартійна примирність не може проявлятись тільки тим, що разом зійдемось і заспіваємо „Мир вам, браття" **та перестанемо працювати** в усіх важних ділянках нашого життя, бо воно, мовляв, усе наладналося міжпартійно і само піде... Ніколи! А навпаки — застоїться. Бо стан партійного замирення тільки облекшує та узгіднює нашу працю в громадянській орґанізації, але робити за нас ніхто не буде, і тому треба використувати згідливість, щоб іще успішніше працювати та завжди мати перед собою **головне завдання,** що найпевніше є те, що зробимо **власними силами.**

А до того в сучасних тяжких міжнародніх відносинах, що запанували майже в цілому світі, нам треба конечно задержати національну мораль та **йти далі конструктивною працею і не зражуватися тут чи там невдачами,** що нас стрічають. Бо як у житті кожної людини, так і в житті народу заходять прикрі часи, але через те свідомий нарід не впадає на дусі, тільки ще більше береться до єдности і праці, щоби перебути прикрощі та доробляти те, чого нам треба.

Та вже ніяк **не вільно** нам, хочби нам найтяжче стало, **затрачувати віру в краще будуче!** Бо, як сказав нам наш архипастир: „держати **догори серця!**

Це значить, що нам треба простувати руки і знеможені коліна, щоб разом іти правим шляхом своєї праці, та не попадати в зневіру, ані не занедбувати громадянських обовязків. Мусимо йти далі до своєї мети і не сходити на манівці з почуттям якоїсь пімсти або сваволі, бо на це не дозволяє нам власна національна гідність та простий розум, щоб не піддаватися жалеві ні смуткові.

Тому треба зберегти силу чистого духа і національну мораль та перебути хочби найтяжчі терпіння за правду життя і добро нації. До цього закликає нас усіх **найбільший празник християнського світу: Христос воскрес!**

ЗАМІСЦЬ ВИСИЛКИ ВЕЛИКОДНІХ ПОБАЖАНЬ.

Ню Йорк, Н. Й. — Михайло й Неоніля Гайворонські переслали $10 на інформаційно-видавничу акцію „Обєднання", замісць висилки знайомим Великодні побажання.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Віктор Андрієвський.

СВАСТИКА — ВЕЛИКОДНІЙ ЗНАК НА УКРАЇНСЬКИХ ПИСАНКАХ

Сьогодні в нас мабуть мало хто не знає, що свастика є символом націонал-соціялістичної Німеччини. Але з певністю ще менше є таких, котрим булоб відомо, що свастика з незапамятних часів є нашим українським знаком, що ним українці й досі прикрашають свої писанки — що цей знак вони, правдоподібно, перші стали вживати у східній Европі, а вже від них він поширився й на захід.

Чому свастику між ріжними нашими знаками наш нарід уживає власне на писанках? Відповідь буде ясна, коли розглянути, яке значіння мають писанки і що символізує собою закон свастики.

Писанка — взагалі яйце, а тим більше яйце пофарбоване й помальоване всякими знаками-символами — є знаком сонця. Курячі яйця, що носять у собі зародок соняшної птиці когута (півня), у східних народів старовинної культури було віддавна символом бога сонця, що всьому живому дає початок і життя — все оживає. А півень — вогняний птах (у нас і досі кажуть: „пустити червоного півня", то є підпалити), бож він своїм співом віщує прихід життедайного вогню — сонця.

Писанки тепер уживаються серед християнських словянських народів, але ще не так давно вони існували в нехристіянських персів і старовинних римлян. Вони — самі поганський символ сонця, носять на собі й прикраси, що символізують собою сонце, а серед них у першу чергу — знак сонця свастику.

Що таке „свастика"? („Свастика" по українськи в народній мові: „ломаний хрест", „гачкований хрест", „млинок").

Само слово походження дуже давнього. В санскритській мові слово „сваcті" значить щастя. Сам знак уявляє собою рівнораменний гачкуватий хрест, що складається ніби з чотирьох грецьких літер Г (по грецьки ця літера зветься „ґамма", звідки латинська назва знаку „крукс ґаммата" — ґаммований хрест), зложених своїми підставами і звернених у правий чи лівий бік. Первісно то були чотири людські ноги чи руки, що виходять із одного осередка.

Цей знак від дуже давніх часів уживали браманісти і буддисти в Індії, Китаю, Японії на прикрасах і в письмі, як знак привіту та побажання добробуту і щастя. Зо сходу він перейшов на захід („крукс ансата" — загнутий хрест). Його знайдено в західній Африці на троянських річах, на старовинних грецьких і сицилійських монетах, в Італії на півночі (передісторична посуда тощо). У християнських часах він зустрічається на мальованях у катакомбах, на бронзових надгробних плитах, на священичих уборах у XII—XIV в.в. тощо. Як християнський знак він зберіг своє стародавнє поганське значіння — послання благодати і спасення.

Але крім побажання щастя свастика у давніх народів була ще й символом-ознакою соняшного божества, як джерела життя і всякої благодати. Стародавні поганські символи сонця показують, як знак сонця звязаний і ступнево переходить у знак свастики.

В яких же часах знак свастики прийшов в Україну? Як думають наші вчені, у нас він є дуже давнього походження і звязаний з культом сонця та його ритуалом.

Перекажемо коротенько думки про те одного з найбільших авторитетів у тій справді, відомого нашого археольоґа й етноґрафа, проф. В. Щербаківського.

Писанка є приналежністю одного з наших стародавніх свят у циклі свят соняшних — власне Великодня. Що Великдень є нашим святом іще дохристиянських часів, на те вказує саме його українське наймення: свята „великого дня", коли день стає більшим від ночи. (Характеристично, що в інших християнських народів назву взято жидівську — „Пасха", або, як у деяких словянських народів — „велика ніч", „велька ноц"). До циклю соняшних свят, що перейшли до нас від часів поганських, належать: Калита (на Андрія), Коляда (Різдво Христове), Водохреща, Мясниці, Велик-день і Купало. Кожне з тих свят має і свої видимі предмети соняшного культу. Велик-день — найяскравіший з них — крашене яйце-крашанку, або писанку — символ життедайного сонця, прикрашений ріжними його емблемами, а в тім числі і знаком побажання добробуту і щастя — свастикою.

(Цікаво, що в деяких краях України, от як на Полтавщині, в поточній народній мові слово „яйце" взагалі не вживається, а замісць нього говорять „крашнка". — Прим. В. А.).

У мясниці дівчата привязують парубкам колодки. Колодку, або стрічку, якою вона привязана, парубок не сміє знимати, аж поки на Великдень дівчина, що привязала йому колодку, не подарує йому писанки „на щастя", а також — як талізман, бо писанка є ще з давніх часів „апотропейоном" (грецьке слово — буквально значить „відворіт" — річ, що відвертає якесь лихо, а чи злого духа), від грому та від хоріб.

В якім вигляді свастика виступає на наших писанках?

Вона прибрала ріжні форми ґвометричного, ростинного і звіринного орнаменту, що носить ріжні народні назви, але основна форма свастики все лишається і виглядає серед усіх тих варіянтів. Отже форми ґеометричні носять нпр. такі назви: хрести ломані, драпачки, вінчики, вітрячки, косиці, ложки і т. д. Ростинні: виноград, вишеньки, жоржина, квітки, лелія, листя, огірочки, сливки і т. п. Звіринні: лапки (гусячі, качачі, курячі), волові очі, роги (волові, баранячі), качачі шийки, пявки, гусінь, зозульчині чобітки, павуки і т. п.

Як давно зявились у нас писанки?

Коли їх звязувати з культом сонця, то віку їм коло трьох з половиною тисяч літ.

Проф. В. Щербаківський думає, що культ сонця в Европі зявився в кінці бронзової доби — найлекше припустити з XV. віку до Христа.

Тоді в Україні жив досить культурний і хліборобський нарід. Той культ в Україну перейшов через Чорне море з Мезопотамії і Малої Азії. В такім разі культ сонця і соняшного птаха — когута, разом із відповідними містеріями і писанковою символікою, зявився насамперед в Україні і вже з неї поволі поширювався на Захід. Тому годі вважати, що символи соняшного культу, а в тім числі і свастика, є самостійним витвором ґерманського і тільки ґерманського народу, як це робить гурт німецьких гакенкройцаристів. (По німецьки свастика зветься „Гакенкройц").

Той факт, що український нарід у цілій своїй масі зберіг і досі свої традиції і навіть таке давнє мистецтво старої високої культури, можна пояснити лиш одним: що він від самого початку сидів на тім самім місці і був мало досяжний впливам нових протилежних культур — впливом несхідним. Тому й сам він зберіг свою расову чистоту від скількинебудь значної домішки чужих елементів.

Сьогодні його старовинну культуру привласнюють собі ріжні народи, що мають політичну силу і власну державну орґанізацію і тимсамим мають спроможність охороняти і розвивати свою власну культуру. А щоб убити в українцях навіть саму свідомість їх власної й високої культури, їх винародовлюється ріжними способами і самий нарід розселюється по ріжних землях. В той спосіб і з тої причини над Дніпром зникли і на наших очах зникають безцінні скарби нашої релігійної культури, а в тім числі й великодні писанки.

Та поки в народі ще живе його власна традиція та її творчість, обовязком наших учених є збирати їх і передати ту спадщину наших батьків бодай у наукових розвідках — грядучим поколінням.

ДВА ПОЛИ.

Як спитати чоловіка за дату уродження, то він вам скаже лише рік; а як спитаєте жінку, то вона вам скаже лише день і місяць.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Отими словами витаю вас, читачі й читачки часопису „Свобода", і відчуваю, що на ту радісну вістку відповісьте: Во істину воскрес! Відчуваю, як сидите разом довкола столу, радієте і ждете на українську радіову годину, щоби почути такої святочної програми, яка нагадалаб старокраєві, гарні святочні звичаї, церковний майдан, гагілки. Я тут далеко, сам. Не чую звуків української пісні. І тому жду хоч на українське радіо, щоби принесло українське слово, українську пісню! І ждатиму на Великдень з подвійним бажанням. Але чи не даремно?

Пригадую собі, скільки то треба було витерпіти по наших селах у Галичні, щоб дістати дозвіл мати радіо. Польська влада не дозволяла. Хоч яка була по селах біда, а товариства висилали своїх делегатів до Львова, а навіть до Варшави, домагаючись українських годин на радіо. Складали кавції й по 1,000 злотих. А як то злітались люди, коли пішла вістка по селі, що буде українська передача, що буде співати український хор, або що буде говорити на Великдень наш митрополит Андрій Шептицький. У нашій хаті було радіо, в присілку Болшів, то люди на Великдень завалили хату і подвіря і залились ревними сльозами, як почули через радіо перші слова митрополита: Христос воскрес! Пригадую собі, що як тільки митрополит сказав „Великий український народе", зараз перервано, хтось перебив. Також перервано, коли хор Т-ва Лисенка зачав співати по гаївках „Ще не вмерла Україна"..

Так було в старім краю. А тут, на землі Вашингтона, можна співати і говорити, скільки хочемо. Ніхто нам не перебиває. Тільки „перебиваємо" собі ми самі, бо не думаємо про те, щоб дістати фонди на велику стацію і добру українську радіову програму. Наші браття і сестри в старому краю платили по 1. злотому кожного місяця, щоб слухати радіової програми і то чужої, бо нам не давали змоги мати свої постійні програми. А чи не моглиб наші товариства, а також одиниці, складати в Америці хоч раз на рік „писанку", щоб ми мали добру українську радіову програму? Таку, щоб її можна було чути по всій Америці, а то й по світі. Гроші, зложені на таку радіову програму, не пропадуть марно. Це буде добре й велике діло, що підтримуватиме на дусі сотки тисяч, а то й міліони українців, розкинених по широкому світі, або хоч тих, що є розкинені по Америці.

Юрко Диба,
Company 234, C.C.C., Dalton Wells G. S. 32, Moab, Utah.

П. Карманський.

МІСТЕРІЯ ГОЛГОТИ

За трицять срібняків продали
Царя, що всесвіт зве своїм.
Потім Його закатували.
І що Він заподіяв їм?

Коли з хреста здіймали тіло
Й до гробу клали похапцем,
Від жаху сонце почорніло,
Закрило пітьмою лице.

І довершилася достоту
Найбільша із космічних драм:
По всі часи Господь Голготу
Поклав основою під храм.

По всі часи все добре й гарне
Родитись буде з болю й мук;
По всі часи ніщо намарне
Не вийде з чистих творчих рук.

НА СУДІ.

Суддя: Обвинувачений, чи ви признаєтеся до вини?

Обвинувачений: Ні, пане суддя: мій адвокат переконав мене про мою невинність.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЩИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВЕЛИКОДНІЙ СТІЛ

Ставити, чи не ставити окремий стіл „великодній"? — це питання завдає собі перед святами неодна господиня. Є багато „за" і багато „проти", які треба добре обміркувати, поки питання остаточно вирішити.

Давніше ніхто собі навіть не завдавав таких питань. Великодній стіл належав до змісту цілого свята, без нього ніхто собі свят не уявляв і единою турботою господині було тільки, як той стіл так прикрасити і прибрати, що на нього поставити, щоб гості, які нас відвідають, головно наші діти мали з того приємність і потіху. Тепер не те. Не тільки тому, що часи бідніші, що нема змоги стільки виварювати і випікати, як за тих „ліпших" часів, але й тому, що то „немодно", як гадає молодша господиня. Пишемо „молодша", бо старші господині притримуються ще давніх традицій і менше журяться тим, що модне, а що ні.

Отже „за" окремий великодній стіл промовляє традиція, спогади минулого, святочний настрій, який цей стіл надає цілому помешканню, радість дітей і деяка зручність, що не треба при кожній нагоді бігати до комори, витягати все звідти, або туди відносити наші присмаки.

Не треба замикати кожної хвилини кредensу, не треба уставляти на окремому столі приборів для тих, що їх хочемо погостити, бо ті прибори стоять собі в куточку на великодньому столі і кожний сам себе обслуговує, а служба тільки брудну посудину збирає і замінює її новою.

Не треба також і служниці кожної хвилини мати під рукою і можна її пустити трохи перейтись, чи до церкви, отже маємо забезпечений її добрий настрій, а це для святочного настрою цілого дому теж важне. Нам самим той великодній стіл нагадає багато милого і приємного, а неодній може і щось більше: весняний настрій, бо весна все приносить приємні хвилювання і несподіванки.

„Проти" великоднього стола модерна господиня має такі застереження: на великодній стіл багато потрібно, а тепер часи не такі, щоб собі можна було дозволити на всякі витребеньки. Друге, негігієнічно тримати цілий день, а то й кілька днів на столі всякі страви; вони порошаться, обвітрюються, скоріше псуються. Далі, діти звичайно не знають міри і трудно за ними устежити, щоб вони не переїлись, коли мають їжу під рукою, а головно перед очима стільки смачних річей. Теперішня служба теж не така, щоб на неї можна було не замикати, лишати стільки дорогих страв і ще багато інших ріжних „проти", як брак більшого обрусу, накриття, а головне малий простір теперішніх кімнат, — такий стіл завсіди потребує більше місця.

Як же остаточно це питання вирішити? Треба мабуть шукати отої „золотої середини", яка в теперішньому житті відограє скрізь таку важну ролю. Не можемо нашим найдорожчим малим пустунам відмовити великодніх радощів, тої поезії, яка прикрашувала наше дитинство і стільки ніжних спогадів по собі лишила. Признаймось також, що й наші чоловіки люблять оту традицію і хоч на око хмуряться на передсвяточний непорядок та зайві видатки, але коли ви нишком за ними стежите — то помітите приємний блиск в очах і лагідний усміх на вид святочно прибраної кімнати і їх улюблених ласощів на святочному столі, бож поправді цеж великі діти оті наші „голови родин" і „тирани дому". А може навіть вам у якусь хвилину і не посоромиться чоловік признатись, що той великодній настрій, який повстав завдяки отому святочному прибраному столові та іншим дрібницям, пригадав багато приємного, на лагідніший тон настроїв змучену щоденними турботами і метушнею душу.

Отож ставмо „великодній" стіл, тільки зробім його меншим, не наставляймо на нього всього, що наварили, не висилюймо своєї кишені на те, щоб приголомшити своїх „приятельок" ріжними вигадками. Невеличкий стіл накриймо гарно випраним „білосніжним" обрусом, а на нього даймо невисоку, але таксамо добірно прикрашену, як колись „бабу" у білій короні, пасочку, кілька писанок серед зеленого вівса, який висіяли і виплекали наші пестії, один-два гарно полюковані і прикрашені торти, а головно багато цвітів. Тут може бути і гіякинт, тульпан, веснянка чи який інший цвіт у вазонку, і низькі фляконі з весняними цвітами, ніжні фіялочки у дрібних фляконикаx і хрещатий барвінок, розкиданий по обрусі між окремими полумисками та „кльошами". Ті цвіти у цілій кімнаті і кожному кутику дадуть найбільше святочного настрою, закриють вони і недостачу вибагливих страв на нашому столі.

Не виганяймо добровільно з нашого життя поезії, що прикрасить чутливій людині неодну прикру хвилину життя, не позбавляймо тої поезії дитячої душі, яка ще матиме досить буднів у свому житті, змягчіть нею затверділу може буденними турботами душу товариша вашого життя, а тоді в вашій хаті, вашою заслугою пануватиме правдиве свято миру.

ТАК ЙОМУ ТРЕБА.

До пекарні входить хлопчина. „Чи маєте черстві булки?"

Пекар: „Так, мій хлопче".

Хлопчина: „Так вам і треба: чому не продали, як були ще свіжі?".

У РЕСТОРАНІ.

Гість до менаджера: „Пане, цей стейк такий твердий, що ніж його не береться".

Менаджер: „Гей, вейтер, новий ніж для пана".

ЗАСКОРО.

Батько до сина: „Бійся Бога, а ти де так заболотився?"

Синок: „Я впав у калюжу".

Батько: „Що? Та в нових штанах?"

Синок: „Я не мав часу їх зняти".

М. Костишин.

ХРИСТОС ВОСКРЕС

Благословенна хвиля витає,
Приносить спомин про рідний край.
Хто в чужині тут не памятає
Про віру, святість, наш обичай,
Як лилась пісня жива чудес:
Христос воскрес! Христос воскрес!

Так, лилась пісня. А щож сьогодні?
Чи там озветься воскресний дзвін?
Чи в „шестиднівці" трактори модні
Затарахкочуть, з ними проклін
Злетить жахливо тен до небес,
Де лилась пісня „Христос воскрес".

Рабство там, вбогість, зрівняння з [скотом,
Закон лопоче. А в слід за ним:
„Мішайте святість з гнилим болотом!"
Кричить „безбожник" словом грізним.
Руїну творить з краси чудес,
Щоб стерти слово „Христос воскрес".

Чи людська сила це стерти може,
Страсті Христові, чашу терпінь?
Чи глум, насильство вщерть переможе,
Виведе в поле з наших стремлінь,
Як цвіте в серцях віра чудес
І жива пісня „Христос воскрес?"

О, ні! Не вбють це грізні зусилля,
Голод не всіх ще виморить в пень.
Хоч ми у гнеті, ледів хвиля,
Душею вірим в воскресний день,
Що край засяє в славі чудес,
Встанем, мов з гробу Христос воскрес.

Благословенна хвиля засяє,
Загоїть болі, душевний гнів,
Народ в обнові ще привитає
Страждальним серцем воскресний спів.
В країні вольній краси чудес
Буде лунати „Христос воскрес!"

ЧЕСНИЙ СЛУГА.

Хазяїн: „Генрі, мої циґара щось дуже скоро пропадають. Чи не можливе, щоб ви, відколи ви стали в мене на службі..."

Генрі, перебиваючи: „Не бійтеся, пане. Я ще маю цілу скринку циґар від мого останнього пана".

КОЗАЧЕ МОЛОКО ПОМАГАЄ ВОЛОССЮ

Як відомо, верховинці мають гарний поріст волосся. Багато з них відповідає, коли запитати, чому в них волосся ліпше виглядає, як у подолян, що вони пють багато козячого молока. А козяче молоко, на їх думку, помагає зростові волосся.

МОЛОДИЙ ВІК НЕ ПРИНОСИТЬ БЛИЗНЯТ

Статистика показує, що найбільше близнят родиться вже старшим віком людям. Молодим людям близнят дуже мало родиться. Але коли навіть тільки чоловік старший віком, а жінка молода, то можна скоріше сподіватися близнят у родині. А коли обидвоє, чоловік і жінка, вже старші собі віком, то ще скорше можна сподіватись близнят.

ЦАР В АРЕШТІ.

Джордж Скаліс, президент будівляної юнії, звязаної з Американською Федерацією Праці, арештований у Ню Йорку під закидом, що він стягав від контракторів і підприємців погрозами страйку великі хабарі. Американський ґазетяр Вестбрук Пеґлер закидав йому торговлю білим товаром.

ЗЛИЙ КОСТУМЕР.

Власник ресторану до гостя: „Пане, мені дуже жаль, але я мушу вас попросити більше в мій ресторан їсти не ходити. Ви вічно потрясаєте головою на боки. Я знаю, що це від політики, але люди думають, що це від моєї їжі".

ЩО МОЖЕ ВРЯТУВАТИ НЕБЕЗПЕЧНО ХВОРОГО

Часом людина так уже знемічніє, що небезпечно її операцію робити. Нема в її тілі настільки життєдатної сили, щоб видержати операцію. В такому випадку стають безрадними і лікарі-хірурги. Та показалося, що колиб такому хворому прийшла якась дуже радісна та потішаюча вістка, то він прямо на очах лікарів проявить настільки оживлення та охоти до життя, що зможе видержати і дуже небезпечну операцію. Оце доказує, що навіть і життева сила людини страшенно багато залежить від її думок та настрою. Хто веселий, той має в собі більше життевої сили. Той може і більше терпіння витримати.

ВАШИМ ДІТЯМ НА ВЕЛИКДЕНЬ

(Князь Данило співає ягілки).

Невесело було Свято Воскресення 1207 року вдові-княгині Романовій, що княжила тоді в Галичі в імені свого малого синка, Данила. Хоч то вже два роки минуло, як згинув у битві її муж, князь Роман, то княгиня ще оплакувала його й сумувала та тужила.

Рано в Воскресну Неділю була княгиня з синами, шістьлітнім Данилком і чотиролітним Васильком у церкві й вислухала Служби Божої. А вернувшись до палати, згадала, як весело й шумно святкував те свято княжий двір ще тому два роки, коли жив князь Роман, — і знову заплакала. Та до матери-княгині припали обидва князенки й защебетали:

— Мамусю, підемо по обіді на майдан коло церкви! Там дівчата виводять прегарні танки й співають ягілки, а й хлопці бавляться на всі лади, що чудо!

Княгиня всміхнулася крізь сльози й не могла відмовити їх просьбі. Цеж просив свою неньку правдивий князь, володар Галицько-Волинської Державн, Данило, — дарма, що він іще маленький.

І зполудня вибралася княгиня з синами в окруженні знатних боярів і бічної сторожі на майдан.

На вид княгині, малого князя й почоту молодь наче збентежилася й притихла. З пошаною поставали й низько вклонилися боярські, купецькі, міщанські й селянські діти. А княгиня сказала:

— Не переривайте собі гри й забави! Будьте свобідні й веселі, як завжди...

І знов замиґотіли всякими красками жваві танки. І знов задзвеніли юні голоси у весняних, радісних піснях.

Обидва хлопці стояли спершу біля матери, та по хвилині і їх стало тягнути до забави. Та стали поглядати на матір, бо не сміли без її дозволу ввійти між дітей. Мати виховувала їх строго, хоч і дуже, над усе в світі, їх любила.

Княгиня відгадала їхні думки й сказала просто:

— Данилку! Васильку! А йдіть же й просіть, щоб вас приймили до гурту!

Та не треба було просити. Тільки хлопці відступили від мами, а вже увірвався перший з краю дівочий круг і приймив їх гостинно до себе. Цеж небувала почесть, бавитися з князем і з його братчиком! Та й охочо пішов танок і ще жвавіше заспівали!

А потім для відміни, на знак одної дівчинки, поставали у півколо, по середині стала найстарша і почали таку рухову ягілку:

Соловію — пташку, пташку!
Чи не був ти в садку, в садку!
Чи видів ти, як мак сіють?
Ой, то так сіють мак!

Тут дівчина показала руками, як сіють мак, а всі разом з нею сіяли таксамо. Сіяли і Данилко і його брат Василько. А потім співали дальше і знов показували, як мак росте з землі вгору, як мак цвіте і широко розвивається, як мак стинають і як їдять.

Ще довго бавилися Данилко й Василько з веселими дітьми. Переходили з гурту до гурту, бо всі хотіли хоч хвилинку побавитися з князями. Скакали також з хлопцями зайчика і цапка і будували вежі. Данилка й Василька брали на самий вершок.

Княгиня і її товариство раділи забавою і наче самі відмолодніли. І якось матері лекше на серці було, коли дивилася на розсміяні личка своїх синів. Аж як звечоріло, князі й княгиня попрощали молодь і пішли з майдану, а весела молодь супроводила їх з піснями аж до брам замку.

Ця ягілка була одною з найкращих хвилин у житті князя Данила, що зазнав потім немало журби й важких ударів долі. Коли й став дорослим і постарівся, то завжди на Великдень любив піти подивитися на ягілки і найкращим танкам та співачкам давав навіть нагороди за те, що прегарний народній звичай і обряд шанують і схороняють.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В Філядельфії, Па., помер в четвер, 25. квітня 1940., член Тов. Єдність, від. 163 У. Н. Союзу,

АДАМ ГНОЙСЬКИЙ.

Походив зо села Кровінька, повіт Теребовля, Україна. Приїхав до Злучених Держав в 1910. році, а до У. Н. Союзу вступив в 1927. р.

Похорон відбудеться в понеділок, 29. квітня, в годині 8. рано, з похоронного заведення М. Насевича.

Хай земля буде Йому пером!

Уряд Тов. Єдність.

РАДІОВІ ПРОГРАМИ

УКРАЇНСЬКА ВЕЛИКОДНА РАДІО ПРОГРАМА СУРМИ відбудеться в **СУБОТУ, 27. КВІТНЯ,** від години 3:45 до 4:30 пополудні.

На програмі буде співати буковинський співак, тенор ДЕНИС РУСНАК. Гаївки М. Гайворонського відспівають сестри **Марія і Стефанія Бодnарівни.** Святочну промову скаже пані **Анастасія Вагнер,** почесна голова Союзу Українок в Америці.

Програма відбудеться зо стації **WBNX, 1350 Kc. 5000 Watts**сили.

Проситься слухати. Заряд Радіо Програми і підприємства Сурми желає всім слухачам і покупцям Веселих і Щасливих Свят Воскресення Христового! 4

Мирон Сурмач.

ЯК ВИВОДИЛИ ГАГІЛКИ, ТО СПІВАЛИ...

Ой, зайчику сивесенький,
Голубчику сивесенький
Скочком-очком обернися,
Кого любиш, притулися.
Притулюся до дівчини,
Як орішок до ліщини.

Степан Мусійчук.

ВЕЛИКОДНІ СПОМИНИ

На Великдень, в Христа свято,
Хтож то годен описати
Отих споминів багато?...

Що під верби зелененькі
З новим кошиком йде ненька,
З нею діточки маленькі,
А поважом, в сірій свиті,
Несе тато паску ситу.
На ній чучики, косиці
І шафран жовтий блищиться,
А селом йде запах з цього
Дару божого, святого.

На Великдень, в Христа свято,
Внесли божий дар у хату.
„Христос воскрес!" — каже тато.
„Во істину!" — відповіли
І за стіл поважно сіли.
Вкруг засіла вся родина,
Здоровить їх Божа днина,
Сонце раннє усміхаєсь,
Саме небо пригортаєсь,
Сам Христос в хаті гостює,
Добром, щастям всіх дарує.

На Великдень. Милий Боже!
Який день не ясний, гожий!
Молодіж, як повні рожі,
Під церковцею зібралась
І за руки пишно взялась.
Співи з дзвонами лунають,
Там гаївок вививають,
А з церкви хрест золочений
Благословить мир хрещений.
А церковця дерев'яна
Немов рідна, добра мама,
Всіх обняла в свої рами
І мов каже: Мої діти,
Ви не сироти у світі!
Ви народ великий, сильний,
З Вами Бог живе всесильний!

На Великдень. Всі співають,
Христа-Бога вихваляють.
А у нас, у Україні?
В нас неволя, горе, злидні!
Воскресних дзвонів не чути,
Гаївочки призабуті.
Не несе ненька свячене,
Ідуть діти засмучені.
Ідуть й плачуть: „Тату, мамо!
Чом не йдуть люди з пасками?
Чом в нас хліба брак у хаті?
Скажіть, мамо, скажіть, тату!"

„Тихо, діточки ви рідні,
І не плачте, ми не бідні...
Тільки вороги лукаві
Нашу землю зрабували,
Фарисеї в нас гуляють,
Христа знову розпинають;
Не дають нам за стіл сісти
І свячену паску зїсти.
Іроди-кати зо сходу
Ще раз роблять свою спробу
Камінь приложить до гробу,
Хотять у нас Христа стерти,
Щоб не встав Він в нас із мертвих.

На Великдень. Він Син Бога,
Він є з нами, Він підмога,
В Нім нам поміч й перемога.
Доки Він із нами буде,
Не вбють нас лихі люди,
Нас не вбе вража неволя,
Ані злидні, ні недоля.
Ми співаймо, веселімся,
З Воскресенням обновімся,
Бо нераз ми вже впадали,
Та з Христом ми все вставали.

На Великдень. Віру маймо
Її Воскресения привитаймо.
Бо як сонце встає зрана,
Її наша правда так повстане.
На Великдень, в Христа свято,
Віри, віри нам багато,
Віри в Христа воскресення,
В нашу долю і спасення.

УРЯД УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

Голова — **Микола Мурашко.** Адреса:

NICHOLAS MURASZKO
81 Grand Street, Jersey City, N. J.

Секретар — **Антін Цурковський.** Адреса:

ANTIN CURKOWSKY
817 North Franklin Street
Philadelphia, Pa.

Касієр — **Степан Корпан.** Адреса:

STEPHEN KORPAN
524 Ovive Street, Scranton, Pa.

Контрольор — **Василь Шабатура.** Адреса:

WASYL SHABATURA
527 Second Ave., Pittsburgh, Pa.

Англійська назва Комітету:

Ukrainian Congress Committee of America.

ДОБРИЙ ЛІКАР.

Лікар: „Я знаю, що вам поможе. Ви мусите пити кожного дня рано дві чарки чаю".

Пацієнт: „Власне я це й роблю ужхе від багатьох років".

Лікар: „У такому випадку мусите зараз перестати це робити".

Courtesy, Center Island Press, Hicksville, L. I.

УКРАЇНСЬКІ ВЕЛИКОДНІ ДАРУНКИ.

Члениці Молодечого Клюбу при церкви Преч. Діви Марії в Гиксвилі, Лонг Айленд, приготовляють писанки для роздачі між членів церкви й приятелів.

(Зліва направо: пані Софія Гаврилко, Олена Шалейко, Ганя й Кася Гавриш і Єлисавета Мельничук).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ГАМІЛТОН, КАНАДА.

Зорганізовано новий відділ У. Н. С.

Дня 4. квітня загостив до міста Гамілтону гр. В. Гірняк, щоб зорганізувати відділ У. Н. Союзу. Вже давно українські громадяни цього міста відчували потребу такої фінансової інституції, яка змоглаб асекурувати всіх українців, без ріжниці на їх погляди та до котрої церкви вони належать. Багато сотень наших дітей та дорослих до цього часу асекурували себе в чужих нам компаніях, які посилали своїх агентів до них. Та цього тепер не потрібно вже більше робити, бо дня 15. квітня повстав у Гамілтоні відділ У. Н. Союзу, в якому можна заасекурувати дітей і старших, починаючи від одної сотки до трьох тисяч долярів. І все це можна зробити буде тепер не в чужих, а у своїх.

Гр. Гірняк, промовляючи на на наших основних зборах, торкнувся також і про положення на наших рідних землях. Він згадав про ту поміч, яку давав і буде давати вразі конечної потреби У. Н. Союз. Також згадав про те, яку поміч дав У. Н. Союз українському народові, що живе на імігРації в Злучених Державах Америки і Канади. Він зробив порівнання з іншими асекураційними компаніями, в яких тисячі українців є заасекуровані, а коли потрібно нашому народові якої помочи, то ці асекураційні компанії не тільки що не дали її в минулому, але й не дадуть її в майбутньому. Яка користь з того для українського народу, що ці компанії мають великі будинки, що мають сотні міліонів долярів? Ніякої! Щоб український нарід міг збагатити себе на імігРації, то йому потрібно зрозуміти, що клич „наша сила в нас самих" можемо осягнути лиш тоді, коли відтепер будемо все творити самі. Відтепер починаймо це робити. Кожний українець і українка міста Гамілтону повинні ставати самі й записувати своїх дітей тільки в асекураційному товаристві українському, яким тепер є Український Народний Союз. Бо тільки коли це зробимо, то зможемо показати нашим співгромадянам, що ми є рівні з ними. Новозаснований відділ у Гамілтоні складає щиру подяку п. Гірнякові за його тяжкий труд і бажаємо йому успіхів у його мозолистій праці для добра українського народу. Ми є більш ніж певні, що не кожному пощастило би було зробити в Гамілтоні ту працю, що зробив гр. Гірняк. Бо перед тим уже багато пробували зорганізувати відділ УНС, але не могли цього виконати. Та зробити щось добре й корисне для народу, то потрібно вложити багато труду, потрібно розуміти людей, і також потрібно, щоб люди вірили й любили ту людину, яка береться з посвятою за це діло. Всі ці здібности посідає гр. Гірняк і тому йому організаційна праця, хоч яка вона трудна, все з повним успіхом проходить.

Ще раз кличемо українське громадянство міста Гамілтону памятати про те, що відтепер потрібно йти асекурувати себе й дітей своїх у своїй асекураційній інституції, якою в місті Гамілтоні є тепер Український Народний Союз. По всякі інформації потрібно вдаватися на адресу секретаря нашого відділу, а він напевно задоволить вас.

Адреса секретаря: Михайло Сенюк, 187 Джеймс Ст. Норт, Гамілтон, Онтаріо.

За тов. ім. Симона Петлюри, від. 458 У. Н. Союзу:

М. Цудний, предс.;
М. Сенюк, секр.

ЗАБОРОНЕНА КОКЕТЕРІЯ.

Кокетливі жінки рискували колись великою карою. Один спеціяльний закон паризького парляменту з 1770 року вказував, яким шляхом чоловіки, ошукані поверховними „принадами" своїх жінок, могли шукати справедливости в суді. Ось короткий витяг цього цікавого закону:

„Хтонебудь із жінок втягне у вузли подружжя громадянина чолвічого полу Його Величности через посередництво червоних і білих мальовил, нахоців, перфум, штучних зубів, фальшивого волосся, залізних корсеток, черевиків на високих підборах, „обручкових спідниць" і фальшивих бедер, буде поставлений перед суд за чарівництво, а саме подружжя уневажнене".

Чи тепер при розводі можнаб виставити хоч одну з повиців причин?...

ВУГРИ

В шкірі чоловіка є багато потових та лойових залоз, до яких ведуть з поверхні шкіри дрібненькі рурочки-каналики. Буває, що каналики лойових залоз, особливо на носі, затькаються, а тоді лій не може дістатися на верх, через що каналики пухнуть, а ніс червоніє й грубіє. Ці заткані каналики звуться вуграми.

Вони виглядають на носі і коло носа як дрібні чорні точки, а коли їх видушити, то задержаний лій виходить у виді подовгастого хробачка з чорною головкою. Деякі люди мають такий наклін до вугрів, що їх ніс, лице, чоло, губи майже засіяні тими чорними головками.

Коли вугрів мало, то найкраще видушувати їх щоденно. Колиж багато — то треба натирати лице і ніс щоденно на ніч зеленим милом, а рано змивати літньою водою.

Степан Мусійчук.

ВІРА У ВОСКРЕСЕННЯ

Сину Божий! Ти молився,
Щоб Отець змилосердився
Й відоймив в Тебе мук чашу.
Ти, як Агнець на престолі,
Впокорився Вітця волі,
Щоби змити гріхи наші.

За лукаві наші діла
На Голгофту йшов Ти сміло,
Щоб приняти чашу смерти,
Щоб дати себе розпняти
І не вірним доказати,
Що за них потрібні жертви.

На хресті Ти поруганий,
В очах Іродів поганих
Віддав Духа в руки Бога,
Щоб воскреснути у славі,
Щоб увірили лукаві,
Що життя Ти і Дорога.

І воскрес Ти. Світ змінився,
Божій силі підчинився
І як бистрі рвучі ріки,
Віра в Тебе скрізь поплила,
Землю й народи зросила
І кормить всіх у всі віки.

І ми славим Тебе нині
В кожній хаті, у родині,
Всі до Тебе мольби шлемо:
Дай нам сил Твоїх й відваги,
Щоб у страстях ми не впали,
Під хрестом, що ще несемо.

Грішні ми, в ярмі, неволі,
Коримося Твоїй Волі
Й Тебе просим: Сину Бога!
Відійми в нас горя чашу,
Дай нам сил в немочах наших,
Скріпи віру в перемогу!

Своїм світлим воскресенням
Нам осяй стежки буденні,
О, Воскреслий, Божий Сину!
Дай нам в згоді брат із братом
В Тебе вірити й діждатись
Воскресення України!

БАГАТІЮТЬ ВЕЛИКІ КОРПОРАЦІЇ

Великі корпорації в Канаді замкнули свої рахунки за минулий фінансовий рік з великими зисками. Воєнна конюнктура підвищила, наприклад, зиски Сі Пі Яр-у на $35,288,670, або на сім міліонів над попереднім роком. Міжнародня Ніклева Корпорація в Канаді мала зисків $58,-266,488 на своїх воєнних сирівцях, або $10,000,000 більше, як у попереднім році. Імперіял Табеко Компанія збільшила свої зиски на $6,500,000. Заведення деревного мякишу (полп) Говарда Смита мала чистого доходу $8,500,000, або $1,000,000 більше, як у попереднім році. Домініон Стіл енд Ковл разом з Домініон Ковл Компанією подають, що заробили $5,388,767. Компанія Онтеріо Силкнит у Торонті виказала чистого зиску за минулий рік $73,162. Чистий оборотний капітал фірми зріс з $665,187 у грудні 1938 на $799,294 у грудні 1939 р.

Газолінова компанія Імперіял Ойл Лтд. подає, що її власники й udіловці мали в 1939 р. $19,250,071 чистого доходу. Згадана Імперіял Ойл підлягає мультиміліонерові Ракефелерові і має свої нафтові копальні, рафінерії та дистрибуційні стації транспортні і радіові передавчі стації в Канаді, Злучених Державах, Перу, Колюмбії, Венуцуелі і т. д.

ВИСАДЖУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК У НАРВІКУ.

Картину зроблено з невеликаної фільми, знятої одним німецьким жовніром, від котрого вона відібрана англійцями.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христос воскрес! Христос воскрес!
Зборов і смерть і підлу злобу —
Сповнилось чудо із чудес
І камінь одвались од гробу
І в яснім блеску слави встав
І смертю смерть Христос поправ.

І встав Він сильний і могучий
З прапором вільного життя.
І кинув сонця світлі лучі,
Обнови духа всім в серця —
І став Він пострахом тиранам,
Що правду кують у кайдани!

Христос воскрес! Христос воскрес!
Співаймо пісні гомінкії, —
Хай голос лине до небес
І хай славить Христа-Месію,
Бо на воскресеину подобу
І наша правда встане з гробу!

Воскресне правда сторозпнята,
Сім літер блеском загорять
І згинуть Юди і Пилати,
Мерці повстануть — і узрять
Сліпі воскресле правди слово,
Окроплене в намулі крови...

Христос воскрес! — співають дзвони,
Земля і небо золоте —
І гомін лине на загони
І серце радістю цвіте,
Що із воскресенням Месії
Воскреснуть ділом наші мрії.

Т. К.

НАПОЛЕОН ЗАПОЧАТКУВАВ КОНСЕРВУВАННЯ ПОЖИВИ

Винайдення способу консервування поживи сталось у звязку з воєнними потребами. Наполеон запропонував нагороду в сумі 12,000 франків іще 1795 р. за винахід ліпшого способу переховування поживи від жнив до жнив. Нагороду було виплачено 1804 р. винахідникові, що називався Микола Аперт, з фаху крамар, котрий почав накладати поживу до скляних слоїків та, прикривши їх корком, завязував дротом. Винахід металевих пушок належить англійцеві, на імя Петро Дюрант, який дістав патент в Англії 1810 р. Свою пушку він назвав „тин кен". Більшість новітніх удосконалень металевих пушок було зроблено на американськім континенті.

Звязок цього винаходу з Наполеоном, а також той факт, що консервовану поживу було вживано в великій скількості за часу кримської війни, американської громадянської війни й у багатьох кольоніяльних війнах Британії, кидає на цю справу таке світло, ніби консервована пожива призначена головно для воєнних потреб. Нема сумніву, що консерви відігравали велику ролю за минулих війн, але найбільшого розвитку ця промисловсіть осягла через сильний поступ в містах і віддалення осередків продукції поживи в другій половині минулого століття. Зо зростом попиту на поживу у фабричних осередках зростала й продукція консервованої поживи.

Торговля консервованою поживою почалася 1820 року, й на початку це були сардинки та горох. У Канаді консервування поживи вважається одним з найстарших промислів. Перша фабрика консервування поживи була заложена 1878 року в місті Ґримсбі, Онтеріо. За теперішнього часу, Канада знаходиться на одні́м з перших місць між світовими державами щодо консервування поживи, а головно городини та овочів.

КАНАДІЙСЬКИЙ ВОЄННИЙ ПОДАТОК БУДЕ ВИНОСИТИ $8.84 НА ГОЛОВУ

Канадійська преса подає з Отави, що уряд підготовляє на відкриття парляменту в дні 16. травня буджетовий прелімінар, у якому передбачене є наложення нових високих податків і обтяття багатьох розходів на цілі, фінансовані з державних фондів у часі миру.

Мають бути наложені нові податки на 1940 рік у висоті приблизно $100,000,000. Відповідно до урядових обчислень, населення Канади виносить тепер 11,315,000, або що нові воєнні податки в 1940 р. мають виносити $8.84 на кожного мужчину, жінку і дитину.

Вже минулого року в часі вересневої сесії парляменту, коли проголошено воєнний стан між Канадою й Німеччиною, піднесено мито від товарів, які спроваджувано до Канади, і підвищено акцизний податок від трунків, тютюну, тощо. З тих джерел уряд сподівається осягнути коло $100,000,000 до кінця теперішнього буджетового року.

Дальших $ 80,000,000 сподівається уряд одержати зо зменшення суми, яку виплачується на допомогу для безробітних, а також з доходів Сієнару й обтяття адміністраційних розходів.

Передбачаючи в буджеті видатки в сумі коло $900,000,000, сподівається уряд одержати з нормальних державних доходів, а також з додаткових воєнних податків суму коло $630,000,000. Недостаючі $220,000,000, чи більше, треба буде позичити і тим збільшиться обдовження державного скарбу.

У минулім році домініяльний уряд доложив до провінціяльних і муніципальних видатків на допомогу безробітним суму $26,000,000. Цього року домініяльний уряд сподівається зменшити розходи на допомогу безробітним на $13,000,000.

ПОВІСТОЧКИ ПРО ПИСАНКУ
(Давне повіря).

Каже мати: „Симеоне, десять яєчок візьми та продай їх десь у місті й шапочку собі купи.

„Бо хоч кожний теє знає, що ти бідний сирота, бо умер нам рідний батько, а я бідна вдова, — але свята ось надходять, треба до святині йти, тож не буть простоволосий, бо не люблять сироти простоволосого..

„Та вважай, іди уважно, з рук хустинки не пускай, бож я гірко працювала і щадила, тобі знай".

Взяв хлопчина вузлик у руку, до Єрусалиму йде, і радіє і співає, — шапочка нова буде!

Так дійшов до брами міста — а тут що за новина? Йде піхота, йде кіннота і юрба йде голосна...

А між ними ввесь у поті, ввесь у чорних порохах хтось іде, ступає важко, хрест двигає на плечах...

Глянув хлопець і злякався, — чує в серці гострий біль... Став і плаче... Аж тут жовнір: „Геть з дороги! Геть звідсіль!"

Але поки відступився, жовнір враз коня натнав, — Семенко у рів скотився, вузлик на дорогу впав.

Як страшний похід скінчився, взяв він вузлик плачучи й завернув сумний додому, йде і плаче ідучи:

— Яєчка усі побиті, біднаж моя голова! Все пропало і пропала шапочка моя нова...

І прийшов з плачем додому, мамі жаль свій розповів, та й говорить: „Але, мало! Той іще більший біль терпів..."

„Щож робити — каже мати — вже так, видно, Бог судив, щоб і в те велике свято ти без шапочки ходив.

„А подай-но сюди вузлик, сиротятко ти моє, я ті яєчка ще всмажу, хай вечеря хоч буде..."

Взяла вузлик, розвязала... „Симеоне! Подивись! Тут же яєчка цілісінькі! Ще й малюнками вдяглись!..'"

Оглядають і радіють син і мати сирітки, — замість яєчок побитих мають пишні писанки.

Добре в місті їх продали й накупили всячини; була шапка, була й свитка і новенькі ходачки.

І славили Творця-Бога, що їм чудо вчинив... Так Ісус за щирі сльози Семенка благословив.

Ю. Ігорків.

ГОДИННИК, ЩО СКОБОЧЕ

Виглядає, що такі годинники, що будять, вже скоро вийдуть з моди. Мабуть будуть тепер у моді такі годинники, що скобочуть. Такий годинник винайшов американець Бенджемин Дж. МекФерсон. Коли хто хоче, щоб годинник-скоботальник збудив його, наприклад, у пятій годині рано, то поставить собі годинник на столику біля ліжка й скерує волокнисті „скоботниці" собі над голову. А рано, в означений час, годинник спустить свої „скоботниці" вниз, на лице сплячого, й так довго буде скоботати його, поки він не збудиться. Кого скоботання заколисує до сну, то за такі одиниці винахідник не хоче брати на себе відповідальности...

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(150)

Не знаючи, що Агті прислухується до їх розмови, китаєць Вонґ далі подрібно вияснив Дженеті свою роботу та доказував, що він зовсім не думав їх зраджувати. „Коли поглянете взад і точно пригадаєте, що я робив, то побачите, що я зовсім не заподіяв вам ніякої шкоди, хоч деколи так виглядало, немов би я хотів шкодити".

„Але чому ви порадили королевій зробити з мене невільницю, а опісля знов порадили їй віддати мене за жінку Мунґові?" — питала здудована Дженета. „Я піддав їй ту думку, тому що вам грозила велика безпосередня небезпека. Агті хотіла вас відразу вбити. Я мусів щось скоро придумати. Щодо Мунґа, то я не сумнівався, що Тарзан його поконає".

Хитр очі китайця радісно заблищали. „Бачите? Це все було зроблене з розмислом, щоб на дальшу мету нам усім принести звільнення. Я відразу бачив, що Тарзан це людина чину, притім надзвичайний силач і наскрізь чесний. Але, на мою думку, йому бракує підступу, який у деяких випадках є одиноким виходом".

Нагло за ними роздався шелест і чиїсь кроки. Перед них виступила королева. „То ти такий мій дорадник, д-ре Вонґ! І ти думаєш, що ви всі вільні і що твої хитрощі вас урятували? Можливо, що скоро ви всі будете вільні, але вільні від свого тіла, яке буде спалене на вогні божка Панту". Її очі блищали від гніву.